

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2967/2020
25.02.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., улица ..., чији је пуномоћник Вера Чабаркапа, адвокат у ..., против туженог ЈКП ГСП БЕОГРАД Београд, Књегиње Љубице број 29, ради поништаја решења о отказу уговора о раду и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 902/19 од 29.05.2020. године, у седници већа одржаној 25. фебруара 2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија тужиоца се **УСВАЈА, УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 902/19 од 29.05.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду 2П1 2805/16 од 12.12.2018. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Апелациони суд у Београду је донео пресуду Гж1 902/19 дана 29.05.2020. године којом је одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 2805/16 од 12.12.2018. године у другом ставу изреке, којим је одбијен тужбени захтев којим тужилац тражи да суд утврди да је ништаво решење туженог број К-20/52 IX-1/2-МР/SS од 03.10.2016. године, као неоснован, у трећем ставу изреке, у делу којим је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад, укинуо првостепену пресуду у трећем ставу изреке у делу којим је одбијен захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоца распореди на одговарајуће радно место, које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима и у том делу је тужбу одбацио; потврдио првостепену пресуду у четвртном ставу изреке, којим је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка и одбио је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене другостепене пресуде је тужилац изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу одредаба члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011 ... и 18/2020) и одлучио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању на темељу ког су донете нижестепене пресуде, тужилац је у радном односу код туженог од 1998. године, где је обављао послове Оспореним решењем од 03.10.2016. године је тужиоцу отказан уговор о раду са припадајућим анексима, из разлога што је ...2016. године, управљајући ... у времену од ... часова, крећући се линијом улицом ... у смеру ка ..., самовољно, без налога одговорног лица, ван стајалишта у ... часова у улици ... зауставио ... којим је управљао, у ком су се налазили путници, изашао из њега, оставио отворена предња врата ... и отишао до оближњег локала (...), да би се у ... вратио у ... часа, чиме је поступио противно правилима из члана 52. Правилника о обавезама саобраћајног особља у Градском саобраћајном предузећу Београд од 21.01.2004. године и учинио повреду радне обавезе из члана 179. став 2. тачка 1. и 5. Закона о раду, члана 77. став 1. тачка 1. алинеја 1. и алинеја 5. под тачком 1. и тачком 2. алинеја 8. под тачком 3. Колективног уговора туженог од 28.01.2015. године и из члана 10. тачка 3. Уговора о раду од 22.04.2002. године. Доношењу оспореног решења претходило је писмено упозорење тужиоцу од 22.07.2016. године, о постојању разлога за отказ уговора о раду, на које се тужилац писмено изјаснио и приложено је мишљење Синдиката независност ГСП чију оцену је послодавац изложио у образложењу оспореног решења. Оценом изведених доказа је првостепени суд утврдио да је дана ...2016. године тужилац ван стајалишта самовољно зауставио ... у 19.02 часа, изашао из трамваја ради уплате тикета у кладионици и вратио се у возило, у ком је било путника, након нешто више од 30 секунди. У писменој изјави послодавцу дана 31.05.2016. године тужилац је у целости признао извршење радње повреде радне обавезе која му је стављена на терет, потврђујући да је назначеног дана зауставио возило испред кладионице да би уплатио тикет.

На основу тако утврђеног чињеничног стања судови су донели одлуку о тужбеном захтеву полазећи од тога да је повреда радне обавезе, утврђена општим актом или уговором о раду, кривицом запосленог, факултативни основ по коме послодавац у смислу правила из члана 179. став 2. тачка 5. Закона о раду запосленом може отказати уговор о раду, а да је у конкретном случају правилима из члана 52. Правилника о обавезама саобраћајног особља одређено да возач не сме да остави и напусти возило ван гараже, осим ако је тако наложено од стране одговорног лица и тек пошто предузме све потребне мере обезбеђења предвиђене општим и посебним прописима за поједине типове возила, да је одредбом члана 10. тачка 3. Уговора о раду као повреда радне обавезе за које се запосленом може отказати уговор о раду предвиђено поступање противно одредбама општег акта предузећа и другим правилима службе, да је назначена повреда радне обавезе прописана и тачком 2. алинеја 8. Колективног уговора код туженог, а да је оценом изведених доказа утврђено да је тужилац својом кривицом учинио повреду радне обавезе која му је стављена на терет, да је самовољно и без разумно оправданог разлога напустио возило у ком је било путника, ван стајалишта. Оцену исказа тужиоца датог у својству парничне странке, од стране првостепеног суда, другостепени суд је прихватио за правилну. Исказ тужиоца, да је конкретном приликом морао да заустави возило због стомачних проблема, због којих је морао да оде до тоалета у кладионицу, а не да уплати тикет, није прихваћен за истинит с обзиром на садржину писмене изјаве коју је тужилац својеручно написао и потписао 31.05.2016. године, према којој је возило зауставио испред кладионице како би уплатио тикет.

У ревизији, тужилац истрајава у тврдњи о стварним разлозима напуштања трамваја. Поред тога указује да никакве последице нису наступиле јер је возило прописно обезбедио, затим указује на садржину изјашњења синдиката о томе да је савестан дугогодишњи радник, да до тада није одговарао за повреду радне обавезе и кршења радне дисциплине, да није извршио повреду радне обавезе већ евентуално непоштовање радне дисциплине и да свакако не постоји његова кривица за учињену повреду радне обавезе.

Међутим, због погрешне примене материјалног права од стране нижестепених судова нису расправљане све битне чињенице.

Према садржини првостепене пресуде, упозорење туженог тужиоцу, на постојање разлога за отказ уговора о раду, у смислу члана 180. Закона о раду, датира од 22.07.2016. године. Упозорењем је тужиоцу остављен рок од 8 дана од достављања упозорења да се писаним путем изјасни на наводе истог. Према садржини решења туженог број К-20/52 IX-1/2-МП/СС од 03.10.2016. године, којим је отказан уговор о раду тужиоцу, произилази да је по спроведеном доказном поступку из изјаве запосленог од 31.05.2016. године, поред других наведених доказа, утврђено да је самовољно, без налога одговорног лица, ван стајалишта зауставио ... којим је управљао и из истог изашао и отишао до оближње кладионице да уплати тикет. Исказ тужиоца у коме је навео да је због грчева у стомаку морао да оде до тоалета у оближњу кладионицу суд није прихватио, јер је контрадикторан изјави тужиоца од 31.05.2016. године, дакле датој пре упозорења од 22.07.2016. године о постојању разлога за отказ уговора о раду. Нижестепени судови су закључили да је тужилац одговоран за повреде радне обавезе које су му стављене на терет и да је оспорено решење законито имајући у виду да је свако самовољно напуштање трамваја у току вожње изричито нормирано као забрањено понашање чланом 52 Правилника о обавезама саобраћајног особља и тачком 2. алинеја 8 под тачком 3. Колективног уговора туженог, и посебно прописано да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом ако својом кривицом учини повреду радне обавезе самовољним напуштањем радног места у току радног времена.

Из наведеног произилази да нижестепени судови нису расправили да ли постоји кривица тужиоца за учињену повреду радне обавезе. Првостепени суд је закључио о одговорности тужиоца за повреду радне обавезе на основу утврђења да је свако самовољно напуштање трамваја у току вожње нормирано као забрањено понашање. Међутим, послодавац може да откаже уговор о раду запосленом само ако повреду радне обавезе утврђену општим актом учини својом кривицом. Дакле, без обзира што је свако самовољно напуштање трамваја у току вожње нормирано као забрањено понашање, то не подразумева да је запослени без обзира на своју кривицу и одговоран за такву повреду радне обавезе утврђену општим актом. О кривици запосленог за учињену повреду радне обавезе процењује се у сваком случају. Потребно је утврдити да ли је запослени у конкретним околностима поступио онако како је требало и да ли је одступање од прописаног начина поступања резултат његове намере или грубе непажње. У конкретном случају првостепени суд је утврдио разлоге чињења радњи повреде радне обавезе на основу садржине писане изјаве тужиоца од 31.05.2016. године. На тај начин је разлоге повреде, односно конкретне околности при којима је учињена повреда радне обавезе ценио и послодавац у поступку давања отказа. Међутим, ову изјаву запослени тужилац је дао пре упозорења туженог послодавца о

постојању разлога за отказ уговора о раду. Упозорење је први процесни корак у поступку отказа уговора о раду који послодавац предузима одмах по сазнању за повреду. Садржина и форма упозорења су законом прописани као обавезни ради заштите права запосленог на одбрану. Сврха упозорења, у прописаној писменој форми и са прописаном садржином и уз обавезан начин достављања, јесте да се запосленом стави до знања да је одређеним поступцима проузроковао отказни разлог и да му се пружи могућност да се о тим поступцима као отказном разлогу изјасни. Ради тога се запосленом и оставља прописани рок за изјашњење. Међутим, послодавац, а и нижестепени судови, засновали су своје уверење о кривици запосленог за предузимање радњи којим је повредио радну обавезу на његовом изјашњењу пре тог упозорења. У односу на такво изјашњење је цењен и исказ тужиоца пред судом. По становишту ревизијског суда на овај начин доведено је у питање право запосленог на одбрану, јер је потоње изјашњење, након пријема упозорења, доведено у питање изјашњењем запосленог пре него што је и обавештен о разлозима за отказ.

Због изнетог је чињенично стање од значаја за оцену кривице запосленог тужиоца за почињену повреду радне обавезе остало неразјашњено.

Уколико је тужбени захтев за поништај отказа уговора о раду као незаконитог основан, тада је законом прописана правна последица незаконитог престанка радног односа враћање на рад, по одредби члана 191. Закона о раду, а захтев да се послодавац обавезе да запосленог у таквом случају и распореди на одговарајуће радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима, не супротставља се законским одредбама о овлашћењу послодавца и сагласности воља запосленог и послодавца код распоређивања на одговарајуће радно место. С тога је и у односном делу укинута другостепена и другостепена пресуда и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење.

То су разлози због којих је ревизија усвојена и укинуте су нижестепене пресуде, те предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, како би у поновном поступку првостепени суд утврдио чињенице од значаја за постојање кривице тужиоца за учињену повреду радне обавезе, односно од значаја за закључак да ли је према конкретним околностима тужилац поступио на могући и одговарајући начин, или је уз намеру или грубу непажњу учинио радњу повреде радне обавезе, те правилном применом материјалног права на утврђене чињенице одлучио о тужбеним захтевима, и о трошковима целог поступка.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић